

BIBLIJSKO - MOLITVENE ZAJEDNICE

SVETI PETAR I PAVAO

Sljedeće kateheze

OBRAĐIVAT ĆE

ČOVJEKA

ČOVJEK U SUVREMENOM SVIJETU

NEKA PITANJA, TEŽNJE I NESKLADA DANAŠNJEGA ČOVJEKA

Čovjek - ORIGINAL ILI KOPIJA

Čovjek je otuđen, a time i osuđen na nešto što nije slika Božja

Odakle i zašto sve te suprotnosti i neskladi? U svojoj muci i traženju ljudi različito odgovaraju. Svi se slažu da je temeljna nedaća čovjekove situacije **njegovo vlastito otuđenje**. **Ali se ne slažu kad je riječ o uzrocima**. Crkva današnjem svijetu naviješta i svjedoči u Kristovo ime, da su **korijeni čovjekova otuđenja u njegovu srcu**. Čovjek se otuđio od Boga i igra se boga, glumi boga. Time je u sebi razdvojen, podijeljen, pun suprotnosti između onoga što bi htio i onoga što ostvaruje, **između dobra i zla**. On želi potpuno zagospodarit i skućiti maksimalnu slobodu čovjeka. On se sam više i ne može vratiti sebi i Bogu, jer su mu uzeli najviše darove: **slobodu, ljubav u slobodi života i radosti unutar obitelji, kutka zemaljskog raja**. Nitko više ne može postići težnju da u slobodi voli i bude voljen, bez vanjskog pritiska agresivne informacije koja razara. Rješenja su uvijek u srcu čovjeka, i srce je ono što treba mijenjati.

ČOVJEK – ORIGINAL ILI KOPIJA

Raščlanjen

U prethodna dva razmišljanja vidjeli smo kolike je čovjek izazvao promjene u svojoj okolini, a koje se onda reflektiraju i na njegovom vlastitom biću. **Svojom rukom čovjek je danas posegnuo gotovo u sva područja, pa je raščlanio i svoje biće, kako na području biologije, fiziologije, rodne ideologije..., tako i na području psihologije.** Često čujemo: Rasturio sam ga na proste faktore. Pa, je li – stojeći pred vlastitim djelićima bića - uspio odgovoriti na pitanje što je čovjek? **Jer sve to i jest i nije čovjek.**

Čovjek je otuđen, a time i osuđen na nešto što nije slika Božja.

Pitali Hodžu na ispitu iz područja: **Što je čovjek?** „Ako odgovoriš Hodža još na ovo pitanje položio si“. A pitanje je glasilo: „**Kakva je razlika između 'inksana' i 'hajvana'?**“ Odgovori hodža: „Barem je to lahko, 'inksan' može biti 'hajvan', ali 'hajvan' nikad ne može biti 'inksan'.“ Dakle, čovjek je nešto više i ne da se svesti na isključivo materijalizaciju vlastitog bića, jer kako rastumačiti da se visokoevolutino – organizirana – materija = **čovjek, međusobno ljubi, bori za istinu, da je kadra položiti vlastiti život za drugoga, za domovinu, za ideale?** (Istina da postoji u narodu i ova: Za ideale umiru budale, ali, to je ukaz da postoje i pametni).

Genetika nam je doduše odgovorila zašto čovjek ima plavu ili crnu kosu, zašto je rastom visok ili nizak, zašto je sklon ovoj ili onoj bolesti – **ali nije odgovorila što je čovjek**. Tajna nam je ostala i onda kada smo uspjeli u epruveti (in vitro) izazvati oplodnju i na vlastite oči gledati kako se susreću jajašce i spermij da bi zasnovali novoga čovjeka, ili točnije rečeno njegovo biološko određenje. **Ali ni jedna nam pozitivna znanost do sada nije odgovorila na temeljno pitanje: što je čovjek, odakle i kamo ide?**

Što je čovjek?

Sam je čovjek o sebi izrekao mnoga i oprečna mišljenja. To su mišljenja u rasponu od apsolutnog veličanja pa do potpunog odricanja svake vrijednosti. (animal rationalis ili neki od pitekantropusa). Jednako je i s doživljajem: ili se doživljava potpuno snižen do samog očaja i bezvrijednosti (ili ga drugi dovedu u to stanje klasičnog ili modernog roba) ili se pak uzvisuje do neshvatljivi granica i veličine pa sebe smatra jedinim mjerilom svega oko sebe, ispod sebe i iznad sebe. **Stoga se opravdano** pitamo koje je njegovo pravo mjesto u egzistenciji i koja je njegova prava vrijednost?

Odgovor o čovjeku treba potražiti kod njegova Autora i zato u želji da vidimo što je čovjek i koje je njegovo pravo mjesto u ovom postojanju, posežemo za Božjom riječju. **Poslušajmo je najprije:**

„I reče Bog: „Načinimo čovjeka na **svoju sliku, sebi slična**, da bude gospodar ribama, morskim pticama nebeskim i stoci – svoj zemlji – i svim gmizavcima što puze po zemlji!“
Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih.

I blagoslovih i Bog i reče im: „Plodite se i množite i napunite zemlju i sebi je podložite! Vladajte ribama u moru i pticama u zraku i svim živim stvorovima što puze po zemlji!“ **I doda Bog:** „Evo dajem vam sve bilje što se sjemeni po svoj zemlji, i sva stabla plodonosna što sebi nose svoje sjeme: neka vam budu za hranu! A zvijerima na zemlji i pticama u zraku i gmizavcima što puze po zemlji u kojima je dah života – neka je za hranu sve zeleno bilje!“ I bi tako. I vidje Bog sve što je učinio i bijaše dobro. Tako bude večer , pa jutro – dan šesti.“ **(Post 1,26-31).**

Analizirajmo ovaj biblijski tekst

Poruke ovog teksta su uočljive. Izvještaj o stvaranju čovjeka pun je **nutarnje dinamike**.

Redoslijed stvaranja naglo se prekida. Ono što sad dolazi bit će drugačije i veće od ostalog što je stvoreno. **Novo će stvorenje biti drugačije** od bilja, ptica i riba i premda u svojoj biti samo stvorenje i po tome ništa više, **ono će ipak biti veće**, kao da nije plod jednostavne stvaralačke Božje riječi: „Neka bude.“ Bog zastaje, donosi odluku „**načinimo čovjeka...**“ Čovjek, znači, ne nastaje kao ostala stvorenja, jednostavnim činom Božje volje i njegovom stvoriteljskom riječju, već kao Božji čin, **čovjek je rezultat sasvim posebnog Božjeg angažmana**. Taj je Božji posebni angažman još jače izražen u drugom izvještaju o stvaranju, koji je kronološki čak stariji:

„Jahve, Bog, napravi čovjeka od praha zemaljskog i u nosnice mu udahne dah života. Tako postane čovjek živa duša.“ (Post 2,7).

Bog sa stvaralačke riječi prelazi na djelo. On gradi, mijesi, oblikuje čovjeka od praha zemaljskoga. On će, znači, biti dio ove prirode, ovoga kozmosa, duboko s njime povezan u srži svojega bića. **Ali neće biti samo prah zemaljski**, zato ga se ne može svesti samo na visoko organiziranu materiju, jer posao još nije gotov. **Slijedi drugi čin, koji će opečatiti biće čovjekovo: svoj dah života kojega Bog ima u sebi kao puninu, on je naprosto Život kojeg udahnuje čovjeku.** I to je tek čovjek- živa duša! Čovjek u sebi osim materijalnog sadrži i nešto božansko i upravo po tom božanskom on je više nego li dio ove prirode – on je čovjek!

Čovjekovo mjesto unutar svega stvorenoga

Ipak se vratimo prvom biblijskom tekstu. Koji je čovjekov položaj u odnosu na sve stvoreno oko njega? **On je „gospodar“ prirode, njemu je dana zemlja da je „sebi podredi“.** Ali to čovjekovo gospodstvo nad zemljom i prirodom nije autonomno. Čovjek ga prima od Boga **„... dajem vam...“**, a to znači da čovjek trajno u svojem gospodstvu nad prirodom mora prepoznavati Božji dar. Stoga se on prirodom služi doduše **„vladajući“** njome, ali kod toga uvijek treba nastojati da to bude u skladu s Božjom voljom i njegovim vrednovanjem.

Na taj **način Riječ Božja kristalnom jasnoćom ocrta položaj čovjeka u cjelovitosti postojanja**. Prva i temeljna spoznaja jest da je čovjek stvorenje i da svoj postanak duguje volji i želji Božjoj, pa je stoga i najrealniji stav koji on treba zauzeti prema Bogu stav ovisnog i poslušnog. Možda nam ovi izrazi u ovoj današnjoj eri opće emancipacije tvrdo zvuče, ali oni su realni i zato je čovjek pozvan da ih nedvosmisleno poštuje i živi. **Upravo mu to i daje pravu veličinu, jer izvan Božjeg bića on i nema svoju pravu vrijednost.**

Valja istaknuti da čovjek sam sebe vidi i doživljava kao istaknuto biće među svim stvorenjima. On je najveći, on je kruna stvaranja, za njega je Bog pripremio ovaj svijet. U samom izvještaju stvaranja susrećemo se i s **poslanjem koje ima čovjek na ovome svijetu.** On je pozvan po Božjim riječima, **da podloži ovu zemlju sebi, da vlada, da dotjeruje ovu zemlju.** Njegovo je poslanje kreativno, pozvan je da skupa s Bogom dovrši stvaranje, da radeći i oblikujući ovu zemlju utiskuje u nju **svoj genij koji je kao dar i posebnost primio u trenutku stvaranja.** **Kako s obzirom na Boga, tako i obzirom na prirodu čovjek mora zauzimati ispravan stav.**

Prirodom se ne smije služiti samovoljno uništavajući je i rušeći (ekologija), **a niti je smije kao idol postaviti iznad sebe, robovati joj i služiti, jer je on pozvan da joj bude gospodar.** Nije rijedak obrnuti slučaj **da je čovjek rob čovjeku, rob novcu, drogi, kocki itd.** Ovdje je itekako potrebno istaknuti zapovijed koja je dana Božjem narodu: „**Ja sam Gospodin Bog tvoj, nemaj drugih bogova...**“ (Izl 20,2-3). Često, naime, odlazak od Boga iz težnje za slobodom i autonomijom, čovjek upada u pravo robovanje stvarima i stvorenjima.

„Načinimo čovjeka... muško i žensko stvori ih“. Biblija nam jasno ističe da je čovjek stvoren kao muško i žensko. **Govori se o jednom čovjeku** kojega treba načiniti i posljedica tog Božjeg čina su muškarac i žena! Tek oni zajedno tvore puninu smisla biti čovjek. **Oni su usmjereni jedan na drugog, upotpunjavaju se, i stoga jedan drugoga trebaju.** Žena nije ništa manja, jer su na jednak način jedno na drugo upućeni i jedno drugom potrebni. **Oni se i biološki i psihološki nadopunjuju i jedno drugo usavršuju.** Zanimljivo je i iznenađenje da u doba kada su pisani biblijski tekstovi vlada sasvim drugi odnos prema ženi.

ČOVJEK I BOG

SUSRET NEBA I ZEMLJE

Ona je inferiornija, manje vrijedna. U Bibliji, međutim, njezino je poslanje jednako kao i muškarčevo. Upozoravamo na izraze „vladajte“, „podložite“, neka „vam bude za hranu“... Nije samo muškarac pozvan da vlada i podloži zemlju, to je poslanje zajedničko za oboje. Premda su ovi biblijski tekstovi napisani pred više od 3.500 godina, čovječanstvo još i danas nad njima razmišlja. Najzagonetniji je zapravo izraz „načinimo čovjeka na sliku svoju, sebi slična“. Što to znači da je čovjek stvoren na sliku i sličnost Božju? Do danas ima mnoštvo tumačenja toga izričaja. Sva su ona dobra, ali čini se djelomična. Svi se manje pitaju po čemu je čovjek slika Božja?

Izraz svakako želi reći da čovjek nije samo obično zemaljsko stvorenje, već da je njegova veza s Bogom veća i višega reda nego li u drugih stvorenja. No i više od toga. **On je sposoban i pozvan da stvara. Osim toga čovjek je sposoban da spozna i ljubi. Njegov um i duh jesu iskra i odsjev božanskog uma i samoga Božjeg bića.** Stvoren kao muško i žensko, naviješta životnu intimu Božjeg bića koje živi u bogatstvu osoba, pa je tako i čovjek stvoren i ostvaren kao zajedništvo, **ali pozvan je da gradi zajednicu obitelji i društva.**

Kadar je uspostaviti odnos s drugim, on je društveno biće i tek u zajedništvu s drugima može potpuno ostvariti svoje biće. On je slika Božja i po tomu što je u odnosu na prirodu gospodar, stvaralac, jedini koji može mijenjati lice ove zemlje, jer se sva druga stvorenja vladaju „programirano“ svaki prema svojem vlastitom instinktu koji mu je „ušifriran“. Čovjek kombinira, stvara, kadar je svoje ideje i zamisli otjeloviti u ovaj materijalni svijet.

The background features a chalkboard with various scientific notations and diagrams:

- Top Left:** Velocity vectors $v_{rel} = v_x - v_{0x}$, $v_x = v_{0x} + v_{rel}$. A graph of v_x vs t shows a linear increase.
- Top Center:** Acceleration $a_x = \frac{v_x - v_{0x}}{t}$. A graph of x vs t shows a parabolic curve.
- Top Right:** Harmonic motion equations: $x'' + \frac{k}{m}x = 0$, $x'' = -\omega_0^2 x$. A sine wave graph is shown.
- Middle Left:** Area of a triangle $S = \frac{1}{2} \cdot \text{base} \cdot \text{height}$. Calculations for S_x and S_y are shown.
- Middle Center:** Force $F_g = \frac{\Delta E}{\Delta t}$. A diagram of a box on a surface with forces F and g .
- Middle Right:** Simple harmonic motion equations: $x = x_m \cos(\omega_0 t + \varphi)$, $x'' = -\omega_0^2 x$. A graph of x vs t shows a cosine wave.
- Bottom Left:** Kinematics: $v = at$, $s = \frac{1}{2}at^2$. A graph of s vs t shows a parabolic curve.
- Bottom Center:** Conservation of momentum: $m_1 \vec{v}_1 + m_2 \vec{v}_2 = m_1 \vec{v}_1' + m_2 \vec{v}_2'$. A diagram of two colliding spheres.
- Bottom Right:** Energy and frequency: $E = \frac{1}{2}mv^2$, $\omega_0 = \sqrt{\frac{g}{L}}$. A graph of a peak and a sine wave.

Zaključimo

Ono što Biblija želi poručiti jest jedinstveno dostojanstvo ljudske osobe. To je dostojanstvo vlastitost svakoga ljudskog bića bez obzira na rasu, narodnost, kulturu ili ekonomski potencijal. Čovjekova vrijednost svakom je čovjeku imanentna upravo jer je ljudsko biće i ne dolazi mu niti od ljudi, niti od stvari, a niti od bilo koje okolnosti. **To je poziv svima da u svakom čovjeku gledamo i prepoznamo sliku Božju, Božje lice i shvatimo da je svaki čovjek epifanija (objava) božanske iskre.**

